

1. l.
št. 4-5

**m
e
d**

**k
n
j
i
g
a
m
i**

Leto 1972

september

Med književni je bilten pionirske književnosti in je tiskani oddelak
Zveze mladinskih organizacij Slovenije. Na leto izide štiri številke. Ure-
dila je oddelka Marta Golob. Uredništvo sestavljajo: Miroslav Brovatin,
Ljiljana Fink, Alenka Šale-Graber, Ivo Zrnica. Glavni mentor:
Stjepan Šimenić. Razpisuje Delavska univerza v Kranju.

pionirska knjižnica

Je 5. aprila začela z novo dejavnostjo - z uradi pravljic za p r e d š o l s k e otroke. Pravljičice bodo do junija vsakih 14 dni, in sicer:

20. aprila ob 17^h

4. maja ob 18^h

18. maja ob 16^h

1. junija ob 18^h

PREBERITE

Pripeljite k uram pravljic mladše bratce in sestricel! S tem bodo postali redni člani pionirske knjižnice.

V knjižnici smo nabavili nove police. Razporeditev knjig je: zdesaj nekoliko drugačna, če knjige ne boste znali sami polikati, prosite za pomoč tov. knjižničarja. Skrbite za red na knjižniških policah!

Zanimiva je v pionirski knjižnici o,jo Medin za knjigo. Zanimivo razčunava za p r e d š o l s k e otroke, če knjige ne boste znali polikati, prosite za pomoč tov. knjižničarja.

Leto 1972

maj-junij

Med knjigami je bilten pionirske knjižnice v Kranju (oddelek pri Osrednji knjižnici Kranj). Na leto izide 5 števil. Ureja vodja oddelka Berta Golob. Uredniški odbor: Ada Hrovatin, Bojan Pisk, Alenka Bole-Vrabec, Ivo Zrimšek. Likovni mentor: Štefan Simonič. Razmnožuje Delavska univerza v Kranju.

pionirska knjižnica

je 6. aprila začela z novo dejavnostjo - z urami pravljic za p r e d š o l s k e otroke. Pravljice bodo do junija vsakih 14 dni, in sicer:

PREBERITE

20. aprila ob 17^h
4. maja ob 18^h
18. maja ob 18^h
1. junija ob 18^h

Pripeljite k uram pravljic mlajše bratce in sestrice! S tem bodo postali redni člani pionirske knjižnice.

V knjižnici smo namestili nove police. Razporeditev knjig je zdaj nekoliko drugačna. Če knjig ne boste znali sami poiskati, prosite za pomoč tov. knjižničarko. Skrbite za red na knjižnih policah!

Zamudnina je v pionirski knjižnici 0,50 N-din za knjigo. Zamudnino zaračunamo že p r v i dan! Če knjige ne utegnete prebrati, pravočasno podaljšajte rok izposoje!

Nova številka biltena MED KNJIGAMI bo izšla septembra.

kekec na hudi poti
 kekec na volčji sledi
 kekec nad samotnim breznom
 popotovanje naše jelice

Prvo povest je napisal že kot gimnazijec. Upal je, da bo postal zdravnik, a želja se mu ni uresničila. Postal je železniški uradnik. Sprva je bil zaradi tega tako nesrečen, da je službo pustil in šel za pastirja. Pasel je ovce in krave in pisal povesti. Potem se je spet vrnil v železniško službo in v njej vztrajal.

Že od otroških let je bil navezan na naravo in na zgodbe, ki mu jih je pripovedovala mama. Družina je bila zelo številna. Štela je šest sinov in šest hčera; Josip je bil deseti otrok. Hiši, kjer so živeli, se je reklo "pri Turnu". Pisatelj rojstni kraj pa je Kranjska gora. V tem delu Gorenjske so starši neubogljive otroke vedno radi postrašili z Bedancem in Fehto. Tako je pisatelj snov za mladinske povesti našel kar v domačem kraju.

Druga svetovna vojna ga je našla v Mariboru. Nemci so ga izgnali. Svobode ni dočakal.

JOSIP VANDOT (15. 1. 1884 - 11. 6. 1944)

je eden najbolj branih mladinskih pisateljev. Njegova povest o Kekcu je bila že trikrat posneta na filmski trak.

Naslov filma je SREČNO, KEKEC!

KNJIGE Z NAŠIH POLIC

Predstavljamo knjigo, ki si je v naši knjižnici še ni nihče izposodil, čeprav stoji na polici že celo desetletje! To je drobna knjiga z naslovom OBISKI PRI SLOVENSКИH ZNANSTVENIKIH. Napisal jo je Vladimir Bartol.

Popelje nas na obisk k tehniškemu izumitelju, k raziskovalcu raka, graditelju letal in vodnih turbin, k raziskovalcu zgodovine zemlje, k prevajalcu, k biologu, šahistu in elektrotehniku, kemiku, atomskemu fiziku in k strokovnjaku za sodno medicino.

Po naslednjem odlomku presodite vsebino, in če vas zanima svet znanosti, knjigo tudi preberite!

- Stopiva v ozek, podolgovat predel, iz katerega mi udari v nosnice naznosni smrad. Toda to, kar vidim, mi da kmalu pozabiti na neprijetni občutek. V prostoru so razporejene police, ki so polne velikih kozarcev. Dno teh kozarcev je posuto z ovsom, po katerem se urno sukajo številne bele miške. Zgrozi me, ko opazim, da so nekatere med njimi po hrbtu namazane za novec na veliko s črnim katranom, izpod katerega so ponekod videti rdeče izrastline. Druge miške so po hrbtu posute z rumenkastim prahom. Spet v drugih kletkah so miške samice s celim rojem mladičev.

V laboratoriju delata dva laboranta. Ko mi dr. Košir pojasnjuje svoje poizkuse, potegne eden od njih iz kozarca miško za rep in si jo položi na dlan, da si jo morem ogledati.

V knjigi boste lahko našli zanimivo snov za govorne vaje. Priporočamo jo učencem 8. razreda.

V pionirski knjižnici imamo tudi precej knjig s področja naravoslovja. Našteli vam bomo le nekatere:

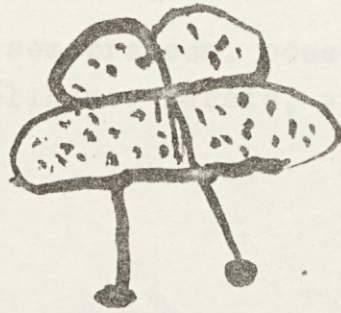
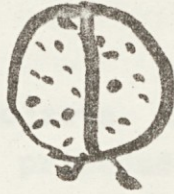
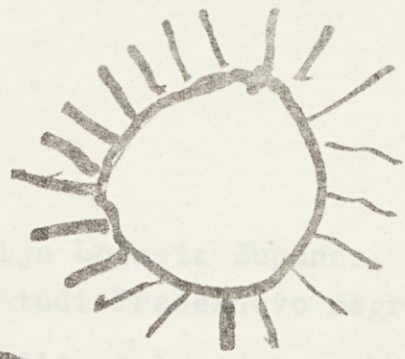
V svetu narave (W.Disney)
 Poznate strupene rastline (A.Martinčič)
 Užitne in strupene gobe (V.Petkovšek)
 Cvetje naših gora (V.Ravnik)
 Ilustrirana enciklopedija živali
 Nedotaknjene divjine (E.Schumacher)
 Serengeti ne sme umreti (B.Grzimek)
 Iz življenja ptičev (Heimoth)
 Po sledovih neznanih živali (B.Heuvelmans)
 Pogovori z živalmi (A.Polenc)
 Pogledi v živalski svet (A.Polenc)
 Srečanje z gozdnimi živalmi (A.Polenc)
 Izprehodi v naravo (A.Polenc)
 Narava v muzeju (A.Polenc)
 Živalski svet (A.Polenc)
 Iz življenja pajkov (A.Polenc)

revija
 za
 vrtičkarje
 rejce malih živali
 in
 ljubitelje narave

L.1972 smo naročili revijo **MOJ MALI SVET**, ki je sicer ne izposojamo, lahko pa jo prebirate v čitalnici. Prinaša zanimivosti iz življenja narave.

moj mali svet, izhaja enkrat mesečno na 48 straneh
 izdaja ČZP »Kmečki glas«, Ljubljana; direktor: Jaka Bogataj
 ureja uredniški kolegij: inž. Jože Guzelj, glavni urednik; inž. Nadja Engelman, odgovorni urednik; Bibiana Meško, novinar, strokovni sodelavec; prof. dr. France Adamič, Metka Marinček, prof. Engelbert Novak, dr. Tine Pardubsky, Janko Prislán, Ladislav Šiket, Franc Šušter, prof. France Šušteršič, Jože Škofic, prof. France Vardjan, Miroslav Zidar, Borut Žener
 inž. Grega Košak, ovitek, Tone Kovič, tehnični urednik
 uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva 2, tel. 317-331; uprava: Ljubljana, Miklošičeva 4, tel. 20-884; tel. 21-872;
 komerciala: Ljubljana, Kopitarjeva 2, tel. 323-841, int. 347; oglasi, naročnina, računovodstvo: Miklošičeva 4, tel. 20-884;
 žiro račun: SDK Ljubljana 501-1-125/1; letna naročnina: 34 din. za tujino 54 din, posamezni izvod 3 din, za tujino 5 din, nenaročenih prispevkov ne vračamo;
 tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

**moj
 mali
 svet**

LOJZE
ZUPANC

Naj vas spomnimo še na knjige pisatelja Lojzeta Zupanca, ki je za svoje delo dobil v preteklem letu tudi Prešernovo nagrado.

V pionirski knjižnici si lahko izposodite te njegove knjige:

BILI SO ŠTIRJE VELIKANI

KAMNITI MOST

KRVAVI ZID

PALČEK V ČEDRI

POVODNI MOŽ V SAVINJI

STO BELOKRANJSKIH

VELIKAN NENASIT

ZAKLAD NA KUČARJU

ZLATO POD BLEGOŠEM

Lojze Zupanc

ZLATO POD BLEGOŠEM

Ljudske povesti, zbirka »Cicibanova knjižnica«, izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani, 1971; 182 strani, cena: kart. 45 din.

Značilno za pisatelja Lojzeta Zupanca je njegovo prizadevno zbiranje ljudskih povesti, pripovedk, pravljic in basni; delo, ki ga je začel pred štiridesetimi leti kot učitelj v Beli krajini.

Knjige Lojzeta Zupanca priporočamo vsem bralcem, posebno pa tistim, ki imajo radi pravljíčne junake - velikane, škrate, vile.

ke - Bili so trije velikani, Dedek povej, Velikan Nenasit, Svirel povodnega moža in Zaklad na Kučarju - ter pred šestimi leti izdal izbor z naslovom »Sto

LOJZE ZUPANC

in oddejal prve belokr-
desetimi leti. Tedaj
krajini prišel črta
tudi kroš. ki s
in oddejal prve belokr-

Ob izidu »Zlata pod Blegošem«, zadnje zbirke povesti, pripovedk, pravljic, bajk, legend in basni, ki jih je zbral in zapisal Lojze Zupanc, poleg Milka

je končno prišla
naša alpska prav-
ne stejemo prav
»Kamnitega mostu«

je kot učitelj v Beli
ki pred skoraj štiri-
desetimi leti zapisal
njske pripoved.

do prave besede tudi
njiska, ki je bila, če
tako Zupancevega
z zgodbami iz

NOVE KNJIGE:

Leposlovne:

- V.Albrecht: Lupinica
 N.Kraigher: Mojsin v Kirgiziji
 H.Geitzhaus: Sanje o Eldoradu
 M.Hace: Vaška kronika
 F.Godina: Ljudje
 A.Gale: Pesmi. Povesti

Poljudnoznanstvene:

- Papiga skobčevka (L.Šiket)
 Od pešca do rakete I. (P.Mardešič)
 Krajevni leksikon Slovenije II.
 Ilustrirana zgodovina sveta od prazgodovine do danes
 Gusarji Jadranskega morja (J.Košutič)
 Dražgoška bitka (I.Jan)
 Mladost Ivana Tavčarja (B.Berčič)
 Veliki atlas sveta

VELIKI ATLAS SVETA ima 500 strani. V njem so večbarvne karte vseh kontinentov in večjih pokrajinskih enot. Z reliefom je prikazana nadmorska višina, z barvo pa glavni tipi vegetacije. Tako vsebujejo vse večbarvne karte oba najpomembnejša geografska elementa.

Dober atlas nam danes ne posreduje le natančne podobe sveta, ampak tudi vrsto podatkov o tem, kako se je ta podoba spreminjala.

Vse navedene knjige lahko dobite v pionirski knjižnici!

Pred kratkim je v Trstu izšel prevod Kosovelovih pesmi v italijanščini, opremljen z grafikami slikarja Spacala in Černigoja.

V Prištini je izšel v albanskem prevodu Ingoličev roman Deček z dvema imenoma, v Novem Sadu pa madžarski prevod romana Na robu zemlje. Napisal ga je Peter Božič.

Skriti dnevnik pisatelja Leopolda Suhodolčana je izšel v ruskem prevodu v nakladi 100 000 izvodov.

V slovenskem prevodu je pri Državni založbi Slovenije izšla KNJIGA O JAPONSKI. Pripoveduje o zgodovini Japonske, o umetnosti in o tem, kakšna bo ta dežela na prelomu tisočletja (knjigo lahko dobite v pionirski knjižnici).

S KNJIGO PO SVETU

Pri Državni založbi Slovenije je izšla že druga izdaja učbenika Slovenački jezik; namenjen je Hrvatom in Srbom. Napisal ga je dr. Janko Jurančič.

Školska knjiga v Zagrebu je za učence hrvatskih osnovnih šol izdala učbenik Slovenski jezik. Napisal ga je prof. Franc Drolc.

Učbenik slovenskega jezika s ploščami pa je 1.1969 izdala Slovenska izseljenska matica. Napisal ga je dr. Jože Toporišič. Naslov učbenika se glasi ZAKAJ NE PO SLOVENSKO? Namenjen je tistemu rodu Slovencev v Ameriki, ki ne zna več jezika svojih staršev.

Pionirska knjižnica v Ljubljani je ob **MEDNARODNEM DNEVU MLADINSKE KNJIGE** pripravila razstavo z naslovom **MLADINSKA DELA FRANCETA BEVKA**

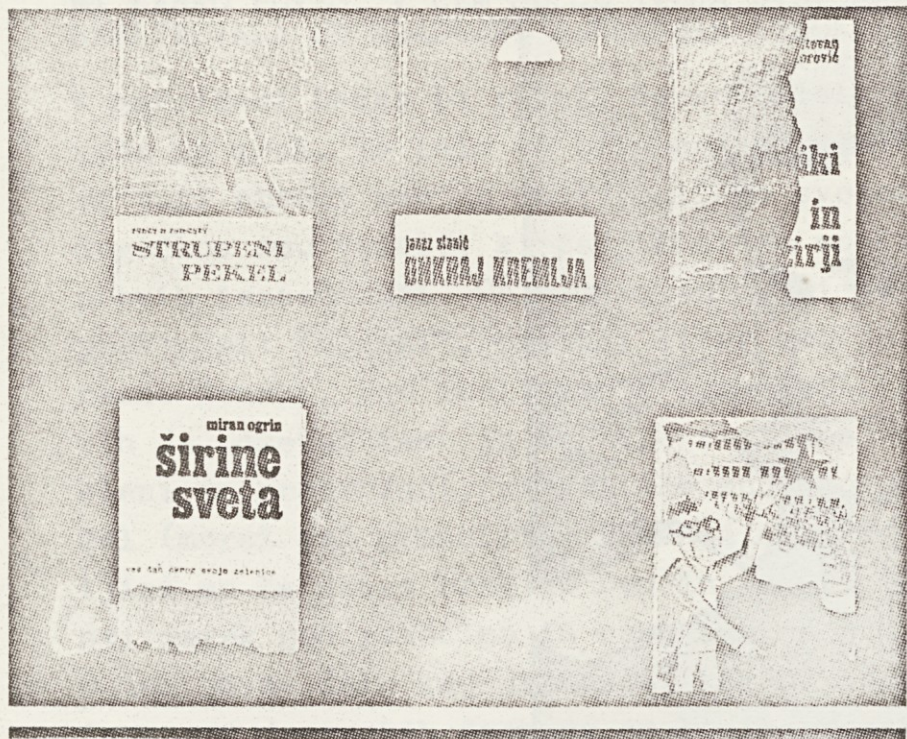
Med različnimi izdajami Bevkovih knjig so bili razstavljeni tudi r o k o p i s i povesti Lukec in njegov škorec, Črni bratje, Jagoda.

Razstavljeni so bili p r e v o d i Bevkovih povesti v naslednje tuje jezike: v

albenščino
 češčino
 danščino
 francoščino
 hrvaščino
 italijanščino
 j a p o n š č i n o
 litovščino
 madžarščino
 makedonščino
 nemščino
 poljščino
 romunščino
 ruščino
 slovaščino
 srbščino
 t a d ž i š č i n o
 (= eden od jezikov v SSSR)
 turščino

V največ jezikov so prevedeni Pastirci in Tonček, v japonščino pa Grivarjevi otroci.

Razstava je bila v prvi vrsti namenjena učencem osnovnih šol.

R E K L I S O

Oton Župančič

Napis v Tebah nad
vhodom v knjižnico

Učenec 7.razreda

Maksim Gorki
(ruski pisatelj)

Knjiga je najzgovornejša priča, da
se narod zaveda sebe, da živi, da
hoče živeti.

KNJIGE SO ZDRAVILO DUŠI.

Knjiga mi pomeni več kot vsak uči-
telj.

Vse najlepše, kar imam, sem dobil
iz knjig.

V tej številki je naš gost FRANCE VURNIK, ki ga gotovo poznate po številnih radijskih šolah, naj omenim samo nekatere: Ti, kondor, soncu brat, Nina na Ceylonu, Šola v spominih prijateljev, O domovina, Moja knjižnica, Gore v besedi, Kaj je pesem?

V uredništvu radijske šole pri RTV-Ljubljana so mi povedali, da imajo otroci zelo radi njegove oddaje, zato sem sklenila, da ga поблиže predstavim tudi vam.

O B I S K pri k n j i ž e v n i k u

MI LAHKO POVEŠ, V ČEM SO SE TVOJA OTROŠKA LETA
RAZLIKOVALA OD MLADOSTI DANAŠNJIH OTROK?

V marsičem! Lahko bi rekel, da so ostali isti le sonce, voda in zrak. Ta leta so bila namreč pomešana z vojno in tudi otroci smo jo doživljali po svoje: za veliko dogodbkov smo vedeli, ki pa jim nismo znali odmeriti pravih razsežnosti. Ob nemški šoli, ki so jo vse bolj prekinjali "alarmi", pa tudi sicer smo jo dokaj neravno jemali, smo imeli svoje igre v oblikah, v katerih je odmeval čas. To so bile različne vojne med meščani in predtržani, prizorišče spopadov pa je bil Dol (moral sem pomisliti, kako se napiše, ker v Radovljici mu še danes pravijo Dou in tak bo tudi ostal tisti jarek pod graščino in cerkvijo na predtrško stran). O tem bi se dalo kaj napisati, kakšne so bile tiste igre - v jesenskih dneh so se boji spremenili tudi v napad na kakšno zrelo hruško - pa kaj, ko smo iz dneva v dan bolj resni, tako da bo težko kaj iz tega. Hočem reči le to, da smo otroci tudi v tistem žalostnem času odkrivali zase takšne oblike življenja, da se človek še zdaj razveseli, če se spomni na ta del življenja, pozneje povezanem tudi s Savo, z Jelovico, Begunjščico, Krvavcem in predvsem z domačim poljem na Gradišču.

JE IZ DOŽIVETIJ TEGA OBDOBJA KAJ NAJTI V PRVIH PIŠATELJSKIH POSKUSIH?

Posredno bi se gotovo dalo. Moji prvi literarni poskusi so bili objavljeni v glasilu dijakov kranjske gimnazije, v Plamenici. V zadnji, tiskani številki našega letnika - izšla je 1953. leta, je med drugim

France Vurnik:

Smreke

I

S tresočo roko je pokrnil slamnat klobuk, segel po palici, se ozrl na uro, nato z nervoznim pogledom pobožal vnuka, ki je začudeno in plašno strmel vanj, zapustil dom ter zaloputnil vrata za seboj.

Stari oče Blaž je odšel.

Deček bi ga rad vprašal, kam odhaja. Toda takega, kot ga je zdaj videl, se je bal. Vedel je tudi, da mu stari oče ne bi povedal, kot mu ni doslej še nikoli, kadar je odhajal ves tresoč se in nagrbančenega čela ter tako ostrega pogleda.

France Vurnik:

Uprli so se

(Odlomki iz prvega dejanja)

Dejanje se dogaja v fevdalni dobi, v dobi, ko je naš kmet tlačanił tujemu gospodarju.

Bajtar Tomaž, ki ima z ženo Pavlo tri sinove, Martina, Janeza in Tineta, se je uprl krutemu oskrbniku Fortunatu, ki je zahteval od njega več tlake, kot predpisuje urbar. Fortunat pošlje birača, ki naj bi privedel Tomaža na grad k zagovoru, toda močni bajtar z njim hitro in pogumno obračuna: nažene ga. Ženo Pavlo vse možovo početje skrbi. Ve namreč, da

France Vurnik:

Življenja cvet

Cvet iz papirja — lažeš!
Kje vonj je, kje življenjska sočnost?
izdelek rok si spretnih —
na daljnji si pogled celo lepoteč.

Ves drug je cvet, ki raste v vrtni gredi.
Živi... V mameči barvi kar žari.
Ima tako prijeten vonj, da želje nam budi.
Naravni cvet dragulj je spričo oni bedi!

Ko gledam množicam v oči,
oba cvetova najdem —
pripadajo pa svoje vsakemu reči.

V življenja jaz okolje le strmim,
kjer ni laži; srce tam govori.
Da gledal cvet bi, si želim,
ki na življenja gredi se razcveta.

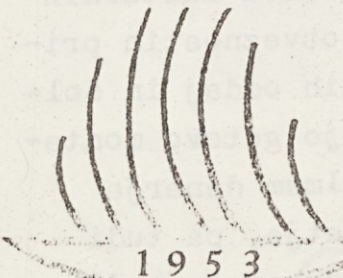
odlomki iz prvih tekstov v PLAMENICI, ki jo je izdal literarni krožek na gimnaziji v Kranju leta 1953.

objavljena moja krajša proza z naslovom Smreke. Tam je popisan del življenja iz mojega takratnega okolja, bolje rečeno iz izročila. Tudi v pesmih, objavljenih na začetku zbirke Pred zidom in onkraj, so dovolj značilni odmevi sveta, v katerem sem živel, čeprav ni govora o otroštvu. S tem v zvezi bi opozoril tudi na pesem Legenda o treh sinovih. Sicer pa mislim, da ta svet zama še daleč ni izčrpan, kajti bolj ko se čas odmika od doživetij v domačijem svetu, bolj čutim potrebo vsaj občasnega vračanja vanj, čeprav je seveda popolnoma drugačen. Vse bolj sem tudi prepričan, da okolje otroških let pusti človeku tako močno zapuščino, da te v življenju spremlja kot spodbuda ali kot ovira, ker te določa, pa če te življenje še tolikokrat pregnete po svoje. Po starem pregovoru bi lahko rekel, da se na videz prilagodiš, v bistvu ostaneš isti; kot volk, ki menja dlako, čudi pa ne.

OBJAVE PRVIH TEKSTOV?

PLAMENICA

Sem že omenil, da so bili prvi teksti objavljeni v Plamenici, nekaj pesmi, proza in celo poskus igre. V študentskih letih sem nekaj proze objavil v TT in v takratnih mariborskih Obzorjih, sicer pa sem se takrat veliko ukvarjal s knjižno in gledališko kritiko, objavljaj pa sem jo v Tribuni, Naših razgledih in hkrati tudi v Sodobnosti.

1953

IN OBJAVE PESNIŠKIH ZBIRK?

V zadnji številki Problemov letnika 1964 je bil objavljen večji cikel pesmi z naslovom V kaplji čase. Te pesmi so bile že zasnova za zbirko, ki sem jo pripravil jeseni 1967. leta, izšla pa je pri mariborskih Obzorjih dve leti pozneje. Letos konec februarja pa je izšla druga zbirka, VSEGA-ZAVEDANJE. Naslov je skovanka, ki razkriva poglobitni vsebinsko izpovedni del zbirke.

O ČEM GOVORE TVOJE PESMI?

Vse te pesmi so bolj premišljevalne ali meditativne narave, njihovo vsebinsko jedro pa je vsaj z mojega stališča gledanja iskanje smisla in smiselne vsebine človekovega (svojega) življenja. To je gotovo dovolj naporna naloga, ki si je nisem hoté zastavil, pač pa je verjetno vzniknila iz mojih življenjskih situacij.

DELO PRI RADIU, POSEBNO ŠOLSKE URE?

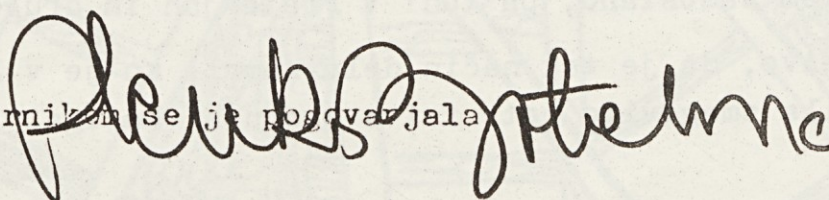
Dobro desetletje sem delal v uredništvu kulturnih in literarnih oddaj in ob dnevnih obveznostih pripravil tudi nekaj opaznih literarnih oddaj in šolskih ur. Med posrečene oddaje sodijo gotovo montaže starih tekstov in komentarja - Imam denarja kakor žaba perja ali Pozabljeni poetje, pa tudi take o Prežihovem Vorancu, Dostojevskem in podobno. Nekaj veselja sem imel tudi s šolskimi urami, za katere pa sem večkrat slišal (prijazen) očitek, da so bile prezahtevne, tako je bilo s tisto za 1. november, pa tudi za oddajo o moji knjižnici in morda še za katero. Vsi se učimo, eni, da bi razumeli

bolj zapletene reči, drugi pa, da bi zamotane reči povedali preprosto in razumljivo. To nam je usoda ali kaj takega.

IN NAČRTI?

Preveč jih je obležalo v jarku na tej čudni nemirni poti, po kateri hitimo med zahtevami za obstoj in vse manjšim veseljem do lepe misli in čustva. Cotovo ima naključje prste vmes, da ima človek tako malo možnosti za zbranost, ki pa je in ostane zibel rešnega in temeljitega dela. Ostanimo torej pri upanju!

S Francetom Vurnikom se je pogovarjala

Rojstni kraj prve knjige nikakor ni tiskarna in prve knjige tudi po obliki niso bile take kakor so danes.

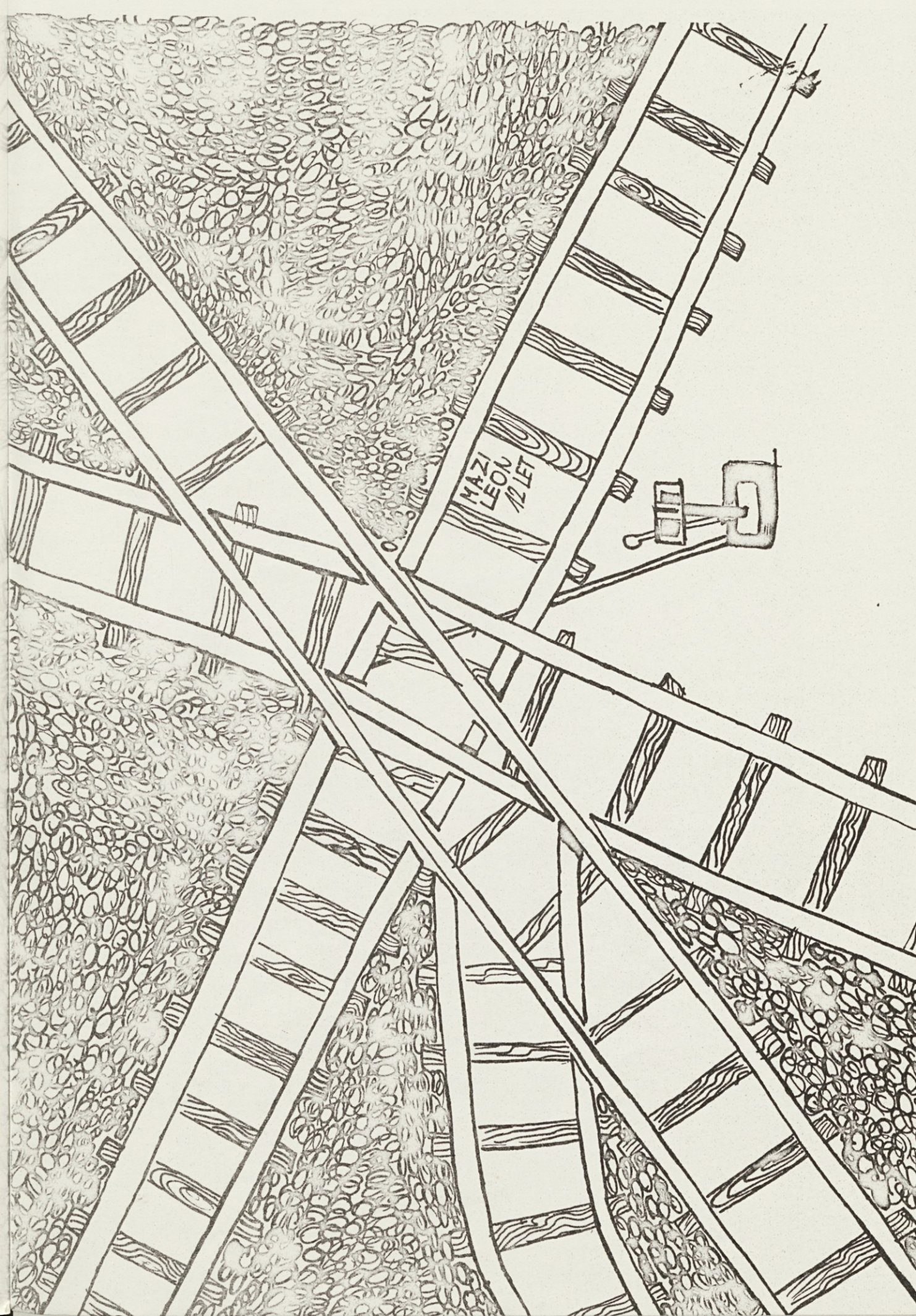
Za zgodovino knjige je pomemben srednji vek. V tem času so veliko kulturno vlogo odigrali samostani, v katerih so menihi knjige prepisovali. Ti redovniki so se imenovali skriptorji. Za knjigo je bilo potrebno izdelati tudi pergament. Menihi, ki so se ukvarjali s tem poslom, so se imenovali pergamentarji. Nekateri so morali prepis primerjati z izvirnikom. To so bili korektorji. Srednjeveški prepisi knjig so imeli lepe ornamente in okrašene inicialke (začetne črke). Te so risali menihi, ki so jih imenovali rubrikatorji. Barvna osnova teh okraskov je bil minij, od tod tudi izraz miniatura, kar pomeni danes najmanjši format kake knjige (npr. miniaturna izdaja Prešernovih pesmi). Prepisano knjigo je bilo treba še zvezati. Samostani so imeli zato tudi svoje knjigoveznice in menihe knjigoveze.

Lahko si predstavljate, da je bilo prepisovanje knjig zamudno delo. Po eno knjigo so prepisovali po mesece in leta. V prepisovalnici ali skriptoriju, kakor se je prostor imenoval, je morala biti popolna tišina. Razen prepisovalcev in samostanskega vodja v ta prostor sploh ni smel nihče stopiti.

Prepisovanje knjig se je najbolj razmahnilo v 13. in 14. stoletju. Vsebina knjig je bila po večini nabožna. Velik skriptorij je bil na primer v švicarskem samostanu Sanct Gallen. Na Slovenskem so bili skriptoriji v stiškem, vetrinjskem in kosta-njeviškem samostanu, pa tudi v Pleterjah in drugod.

Razumljivo, da je tak način dela zamrl, ko je v 15. stoletju nastopila zmagovita pot tiskana knjiga.

S KNJIGO SKOZI STOLETJA

MAZI
LEON
/12 LET

v kranju

živi

in

ustvarja

P E T E R L I P A R - dirigent

Rojen: 1912 v Mengšu

Poklic: glasbeni pedagog

Službuje: ravnatelj Glasbene šole v Kranju

Delo: več kot 120 skladb za otroške in mladinske zebre, za ženske in moške zbere ter za mešane in množične zbere; od 1.1945 vodja zbora, ki si je dve leti kasneje izbral ime po pesniku Francetu Prešernu; vodja Učiteljskega zbora; dirigent množičnih zborov;

Za svoje delo je Peter Lipar prejel več nagrad in priznanj, l. 1972 pa Prešernovo nagrado mesta Kranja.

Povejte nam, kako je potekalo vaše glasbeno življenje?

- Že v otroških letih sta me zanimala glasba in šport. Kot 11-letni deček sem že igral v pihalnem orkestru, ki ga je vodil moj oče. Glasbo sem študiral na državnem konservatoriju, kjer sem tudi diplomiral. Že v času mojega študija sem vodil pevske zbere in godalni orkester. Poleg glasbenega udejstvovanja sem se veliko bavil s športom. Najljubše mi je bilo planinarjenje - stik z naravo.

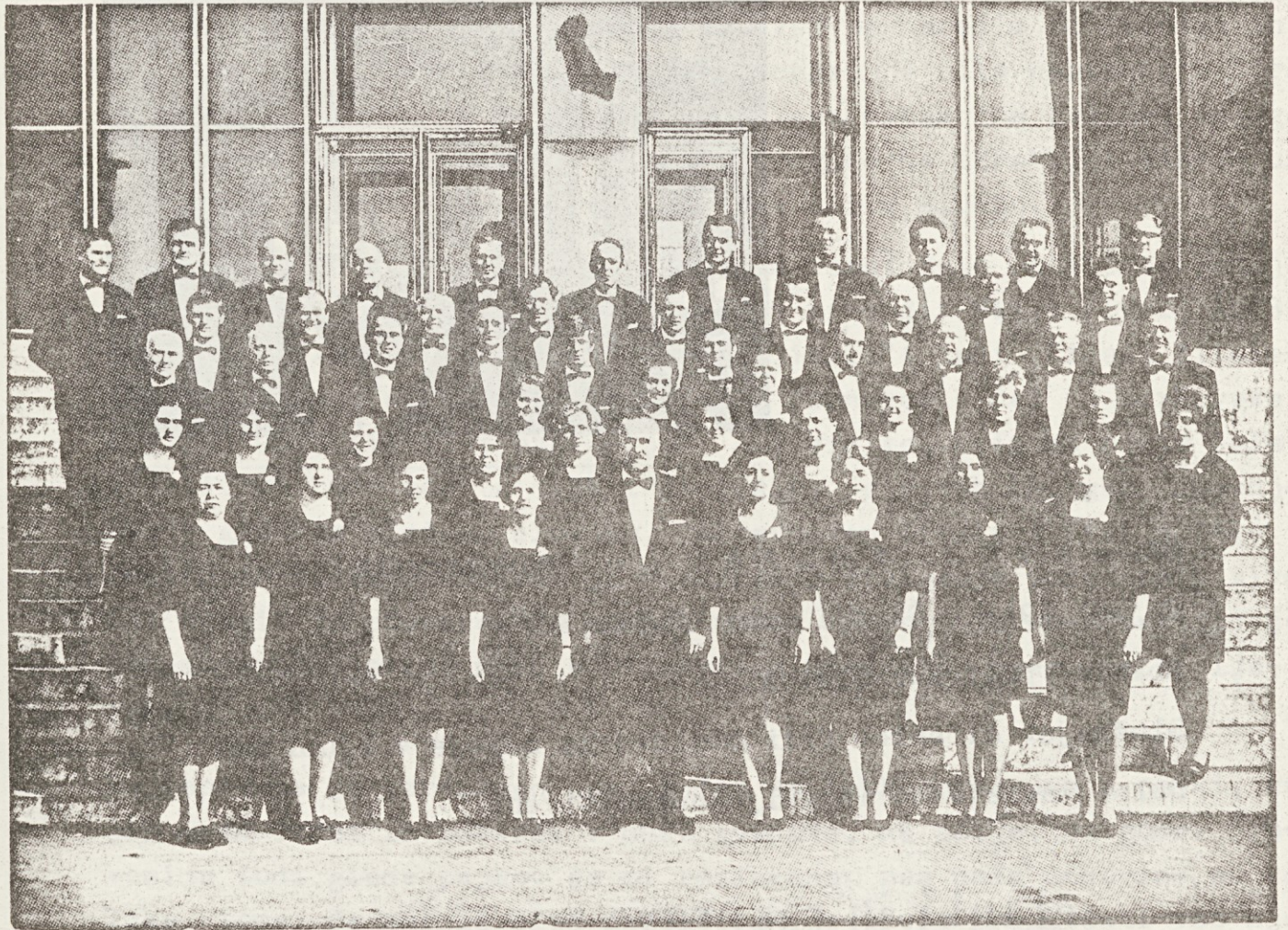

Zajček v snegu
Vera Albreht

Peter Lipar

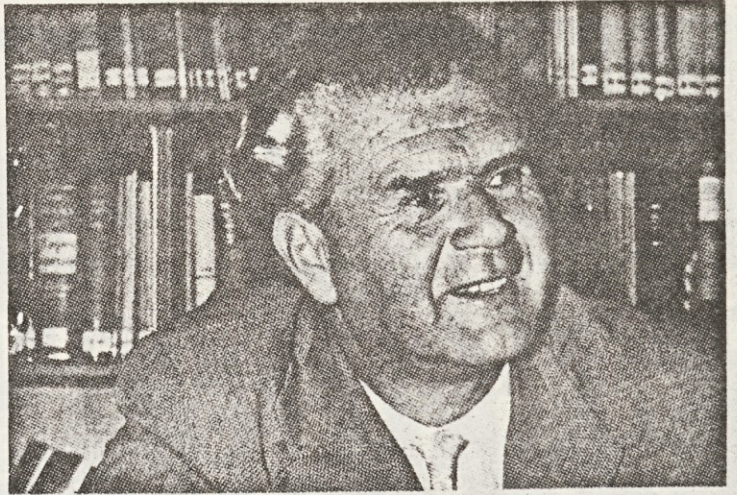
Razgibano.

Klavin *mf* *p* *mf* *p*

Peter Lipar vodi Prešernov zbor od njegove ustanovitve, tj. od maja 1945.

Peter Lipar

DR. A N T O N P O L E N C - znanstvenik

Rojen: 1910 v Škofji Loki (Puštal)

Poklic: profesor-biolog

Službuje: direktor Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani

Delo: znanstveno in poljudnoznanstveno

članki in razprave knjige

- Nastanek življenja
- Kako so nastala živa bitja
- Izprehodi v naravo
- Pogovori z živalmi
- Iz življenja žuželk
- Iz življenja pajkov

Ali tudi v prostem času doživljate naravo kot znanstvenik?

Najbrž bi radi vedeli, s čim se ukvarjam in kako izrabljam prosti čas? Res prostega časa ni veliko. Ko pridem iz Ljubljane domov, se moje delo pravzaprav šele začne; največ pa naredim ob sobotah in nedeljah. Vse, kar je bilo že napisanega, je bilo napisano v "prostem času". Sicer pa v tem pogledu nisem nikakršna izjema, saj ga skoraj ni Slovenca, ki bi tako ali drugače ne izrabljal tistih ur in tistih dni, ko mu ni treba na delo ali v službo.

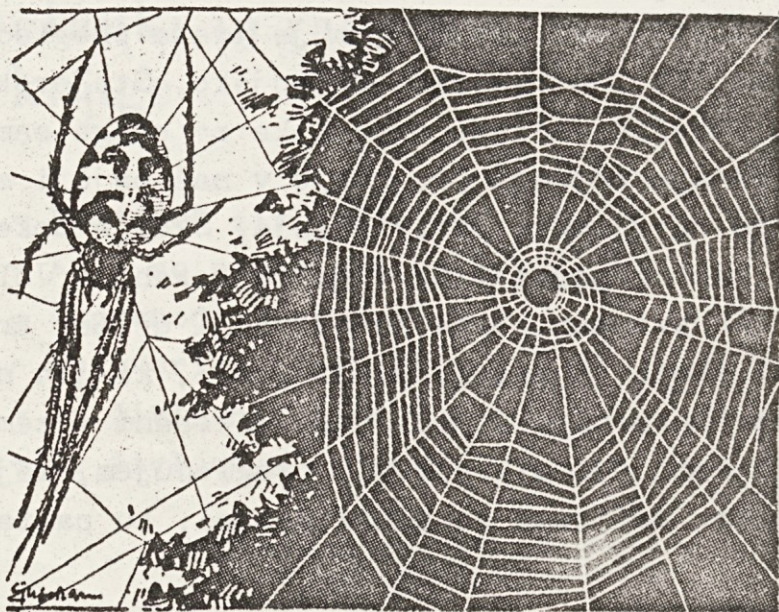
Kako torej doživljam naravo v prostem času? Zelo različno. Zadnje čase so me kar precej zaposlili razni prevodi: Nižje živali in Salsci za "Ilustrirano enciklopedijo živali"; tudi "Pisani živalski svet" je zahteval svoje, dalje dvoje Disneyevih del in Huxleyeva knjiga "Čudoviti svet evolucije". Kot vidite, oziroma boste šele videli, ko bodo vsa ta dela tudi izšla, je v teh knjigah, namenjenih v glavnem mlademu človeku, obravnavan živalski svet z zelo različnih vidikov. Enkrat je v ospredju življenje posameznih živali, drugič je poudarek na zgodovinskem razvoju in spet tretjič je pomembno okolje kot npr. v Disneyevem Oceanu in njegovem življenju.

Najlepše pa je izrabljen čas, kadar se lahko ukvarjam s pajki, ko jih grem iskat in nabirat v naše gozdove, na polja, na gore. Slovenija tudi glede pajkov še ni raziskana: res naša domovina ni velika, toda če stojiš pred nalogo, da je treba pregledati vse njene predele: Primorsko, Notranjsko, Dolenjsko, Štajersko, Koroško, Gorenjsko je pa strašno velika, prevelika za enega samega raziskovalca. Moje dosedanje skromno posredanje v naš pajčji svet je bilo omejeno v glavnem na gozdove okoli Kranja, Škofje Loke in Lohinja. Zelo me zanima, kakšni pajki žive v naših gorah, v Julijskih, Kamniških alpah in Karavankah. Zame je največji užitek brskati po listju, obračati skale in pregledovati pasti, ki jih nastavljam tem osmeronožcem (kozarci s formalinom, zakopani v zemljo in pokriti). Ko potem doma pod mikroskopom pregledujem, kaj sem ujel, se ponovno veselim: večinoma so stari znanci, tu pa tam pa najdem

še kakega pajka, ki doslej še ni bil znan ali pa je bila znana samo samica, ne pa samec. Pri pajkih se namreč samci in samice kar precej ločijo.

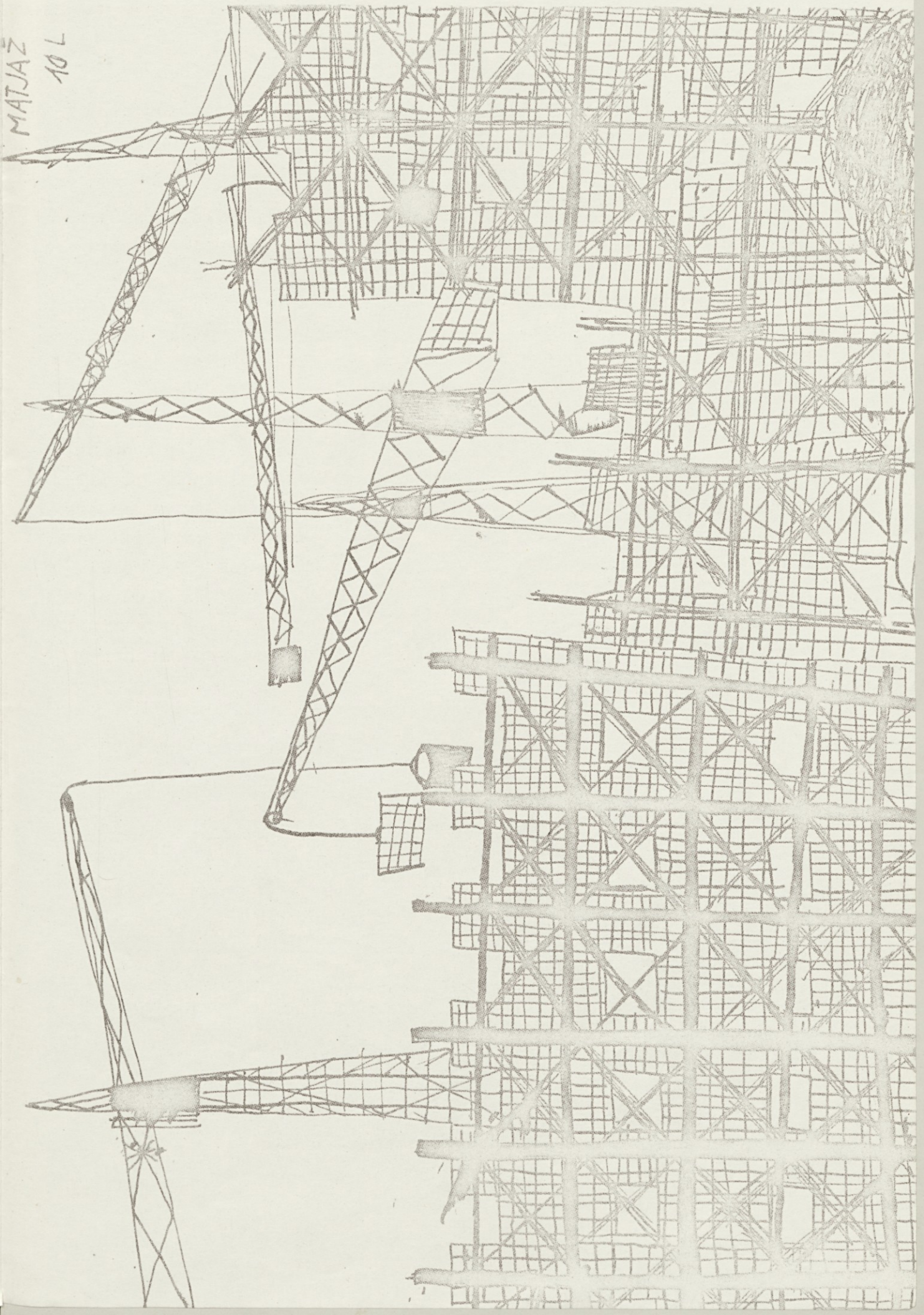
Naj povem, kako sem iskal samca k samici, ki jo je leta 1928 ujel naš svetovno znani zoolog akademik prof. J. Hadži nekje v Triglavskem masivu. Torej treba je bilo najti še samca, toda kje? Triglavski masiv je ogromen, pajek pa majhen, in če ni sonca, je pod skalo, skal se pa pod Triglavom ne manjka. Ko sem ga šel leta 1969 iskat, sem imel slabo vreme, dež, veter. Leta 1970 sem se odpravil znova; iz doline Voje sem jo mahnil proti Vodnikovemu domu. Tam sem prespal, naslednji dan pa sem se povzpел na Hribarce. Sonce je pripekalo kot nalašč za mojega pajka. Ko sem prišel na vrh, sem se pri obračanju skal spotaknil, padel in si zlomil desno roko. Malo sem si jo obvezal in lovil dalje. Že sem se začel spuščati v dolino Sedmerih jezer, ko zbeži in se skrije pod skalo velik črn pajek. Previdno sem privzdignil kamen in ujel osmeronožca - bil je samec, tisti, ki sem ga iskal! Na zlomljeno roko sem skoraj pozabil, pot do Bohinja pa mi je mimogrede minila v prijetni zavesti, da je naša znanost spet za majhen, majhen drobec bogatejša. -

Anton Polenc

Mreže pajkov iz rodu *Meta* (družina križevcev) so v sredini prazne

MATJAZ
10 L

moj odnos do partizanske knjige

Dovolj prostega časa posvetim branju knjig. Poleg vseh drugih knjig prebiram tudi partizanske knjige.

S partizanskim življenjem so me seznanile že mnoge knjige. Že pri svojih desetih letih sem segel po Seliškarjevih Mulah in liščkih. Seliškarjevo šegavo pisanje me je v trenutku osvojilo. Že tedaj sem vzljubil partizansko knjigo. Nadalje sem sklenil prebirati povest Učiteljica Breda Franceta Bevka. Povest je napisana nazorno in bralec se vživi v trpljenje mlade učiteljice Brede. Izbral sem tudi knjigo Iva Zormana Izza obroča. Odlika knjige je njena preprostost. Pisatelj je obrnil pozornost na hrabre dečke, ki so se spoprijeli z nevarnimi, a koristnimi dejanji. Veliko pozornosti sem posvetil tudi knjigi S partizani, ki jo je iz svojih doživetij napisal Vladimir Nazor. V knjigi Čudoviti prah sem spremljal pogumna borca, ki sta kljub mnogim oviram ostala na pravi poti. Zelo me je navdušila zgodba Branka Čopića Orli vzlete zgodaj. Na hudomušen način je pisatelj prikazal junake od nog do glave. Prebiral sem še mnoge druge partizanske knjige, ki so mi obogatila moja spoznanja o nedavnem življenju.

V vsch knjigah stoje junaški borci junaško in odločno okupatorjem nasproti. Preveva jih ena sama želja: "Biti svoboden!" Sovražnik hoče te naklepe zrušiti, zato se vrsti krvavi pokol, izseljevanja, uničevanje družin, naselij, pokrajin. Uspehi borce podžigajo k še večji torbenosti, zato se jim pogosto razgrne zasluženno osvojeno ozemlje.

Vsaka partizanska knjiga zasluži bralčev najlepši odnos. Čim boljše bomo seznanjeni z vojnimi tegobami, tem boljše bomo znali ceniti prostost in braniti svobodo.

Tone Brezar, 8. a

(iz šol. lista Odmevi izpod Krvavca
XV/2, str. 67)

NAŠ RAZGOVOR

ZAKAJ SI SE VPISAL V PIONIRSKO KNJIŽNICO?

V pionirsko knjižnico sem se vpisal zaradi
velike želje po knjigah, hotel sem se spozna-
ti поблиže z deli naših in tujih pesnikov,
leat pisateljev. S knjigami sem si pregojil
prasti čas, pa iz njih sem spoznal mno-
go zanimivih stvari iz domovine in
tujine.

KOLIKO LET SI ŽE IZPOSOJAŠ KNJIGE?

Knjige si izposojam približno pet let.

PO KOLIKO KNJIG SI IZPOSODIŠ?

Ob upisu sem začel z eno knjigo, potem pa sem si jih izposojal po pet, tri, več =
 nih pa sem si jih vzel kar po sedem, to
 je bil čas, ko sem najrajebral knjige.
 Sedaj, ko sem se s knjigami že bolj
 približe seznanil, pa jih vzamem po
 dve ali tri.

KNJIGE IN REVIJE PREBIRAŠ TUDI V ČITALNICI. ZAKAJ SE TI ZDI TO
 PRIJETNO IN KATERE REVIJE R E D N O PREBIRAŠ?

Uobzgodat prebiram revije in manjša knjige v
 čitalnici. Najbolj me zanima Ilovja Tovarš,
 kajti o njej zasledim marsikaj zanimivega
 in zanimivega. Zanima me tudi knjiga,
 ki pripoveduje o rimske kulture, izdelavi-
 mah in življenju starih rimljanov. S tem,
 da prebiram revije in knjige, mi tudi hitreje
 mine dopoldan ali popoldan.

ALI BODO PREBRANE KNJIGE KAJ VPLIVALE NA TVOJO IZBIRO POKLICA?

Mislím, da mi nekatere knjige, ki sem jih prebral, bodo vplivale na mojo izbiro poklica, saj prav te z zanimanjem preli-
kam.

KOLIKO KNJIG IN KAKŠNE KNJIGE IMAŠ V ZASEBNI KNJIŽNICI?

V moji zasebni knjižnici imam vse skupaj okoli stodvajset knjig. Bol teli okoli šestdeset potopisov, trideset kriminalk, nekaj knjig s pesmimi, dela raznih slovenskih književnikov, komičnih knjig itd. Zbiranje knjig, to je moj največji hobi, ki ga ne bom nikoli opustil.

KAJ TI V NAŠI KNJIŽNICI UGAJA IN KAJ TI NI VŠEČ?

V knjižnici mi ugaja predvsem to, da so na razpolago take knjige, ki soja = mej's snov, ki sega do osmega razreda in velika izbira knjig, ki je namena tudi najmlajšim otrokom. Ne ugaja mi ravnanje posameznikov s knjigami. Knjige si izposodi veliko otrok in zato morajo biti knjige lepo shranjene in ne komarane. So prav odnos do knjig posebej, kolikšno ljubezen ima otrok do knjig.

Ataman Štepu

osnovna šola Simon Jenko

86.

KNJIGE

KI STE JIH NAJRAJE BRALI

marec:

Pojte, pojte, drobne ptice
 Smolček (J. Olšanski)
 Čarodejni klobuk (T. Jansson)
 Lupinica (V. Albreht)
 Koromindija doma (B. Zupančič)
 Dekla Ančka (F. S. Finžgar)
 V puščavi in goščavi (H. Sienkiewicz)
 Dobra volja (H. Šmahelova)
 Koča strica Toma (Beecher-Stowe)
 Drejc z Višave (V. Winkler)
 Hitra Noga in Bela Puščica (F. Steuben)
 Vsa čuda sveta (R. Gšöck)
 Čarobni kompas
 V svetu narave (W. Disney)
 Zakladnica narave (B. Parker)

POVEDANO S ŠTEVILKAMI

Za nakup knjig in revij smo v preteklem letu porabili

29.696,25 N-din.

Trenutno je v pionirski knjižnici **15800** knjig.

Marca smo izposodili	4 2 8 6	knjig.
Knjižnico je obiskalo	1 8 4 9	članov..
Na novo se je vpisalo	6 5	bralcev.

V marcu so si učenci 8. razreda osnovne šole Simon Jenko prišli ogledat ureditev knjižnice in katalogov.

kdo?	kdaj?	kje?	kaj?
A. Ingolič	5.1.1907	Sp.Polškava	_____
S. Rozman	28.1.1927	Celje	_____
O. Župančič	23.1.1878	Vinica	_____
E. Peroci	11.2.1922	Sv.Križ	_____
M. Bor	14.4.1913	Grgar	_____
I. Zorman	3.5.1926	Gora (Kamnik)	_____
L. Suhodolčan	10.8.1928	Žiri	_____
L. Zupanc	21.9.1906	Ljubljana	_____
M. Kranjec	15.9.1908	Polana	_____
N. Grafenauer	6.12.1940	Ljubljana	_____

LITERARNE

Rojstne kraje vpiši v zemljevid! Zaznamovani so s točkami.

Na črtice sodi naslov kakega pisateljevega dela. **UGANKE**

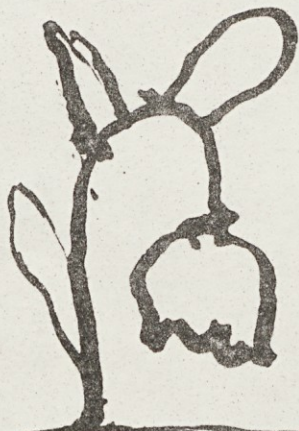
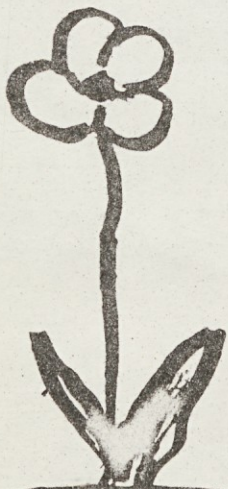
K A Z A L O

Preberite	str.	1
Josip Vandot		2
Knjige z naših polic		3
S knjigo po svetu		7
Obisk pri književniku		10
S knjigo skozi stoletja		16
V Kranju živi in ustvarja		
Peter Lipar		18
Anton Polenc		20
Moj odnos do partizanske knjige		23
Naš razgovor		24
Knjige, ki ste jih najraje brali		28
Povedano s številkami		28
Literarne uganke		29

Priloge so delo mladih likovnikov iz varstvene ustanove Kekec in Centra za estetsko vzgojo v Kranju:

Pomlad - Nina, 6 let
Irena, 6 let

Na gradbišču - Matjaž Turel, 10 let
Železniški voz - Leon Mazi, 12 let

Kranj

P GORENJSKA

revije

MED knjigami 1972

027.625(497.12 Kranj)(055)

127205280,4/5

COBISS o

Preberite	str. 1
Josip Vendič	2
Spilca z naših polj	3
Moja ob svetu	7
Obisk v književniku	10
100 let od 1. svet. vojne	16
Kranjski civilni ustvarjalci	
Peter Lipar	18
Anton Poljanec	
Kaj vemo o partizanskem vojniščevanju	24
Nasveti	24
Kajle, ki ate jih najraje brate	25
Prejdeno s številkami	28
Literarne uganke	29

Priloge ob delu mladim bralcem v letu 1972
Kako in kaj za vaše otroke

- Priloga - Nis, 6 let
- Priloga - Kranj, 6 let
- Priloga - Maribor, 6 let
- Priloga - Vojkovo, 6 let

